

De watersnood van 13-14 januari 1916

Hans van Beek

In diverse media is uitvoerig stilgestaan bij deze gebeurtenis, die 100 jaar geleden plaatsvond. Ook Putten ondervond de gevolgen, want de Arkemheense polder liep onder water door de dijkbreuken en bij de stormvloed kwam bij 'het Oever' het water een eind het land op, tot aan de 'Vanenburg' toe.

Vanuit de overlevering kreeg ik het verhaal mee van mijn grootvader Andries van Beek, die op dinsdag en vrijdag met zijn paard-en-wagen een bodedienst van Putten naar Amersfoort v.v. onderhield. Hij vertelde dat hij kort na de ramp op weg ging richting Amersfoort. Vanaf 'Oldenaller' stond hier en daar de Rijksweg blank, maar tot vlakbij de 'Salentein' was de bestrating nog zichtbaar en kon hij er nog door zonder dat de met ijzer beslagen wagenwielen naast het wegdek zouden komen. Daar aangekomen stond het water zo hoog dat het paard er tot aan zijn buik in stond. Ook ontbrak daar langs de weg een stuk van de bomerij, waaraan hij zich kon oriënteren op het bestrate weggedeelte. Er zat niets anders op dan rechtsomkeert te maken richting huis en te wachten tot het water was gezakt. Een andere weg kiezen was voor hem geen optie, omdat de zwaarbeladen bodewagen niet over onverharde binnenwegen getrokken kon worden.

Ook een andere Puttenaar was ooggetuige van die ramp. Dat was Wilhelmus van Donkersgoed, een neef van mijn vader. Hij woonde in de 'Suustroat', zoals het gebied rond de Vurenboomweg/Haarweg in die tijd genoemd werd. Juist op het moment dat het water van de Zuiderzee zich door de bressen in de dijk stortte, was hij in de buurtschap Holk, een buurtschap in de polder ten westen van Nijkerk. Hij was daar op bezoek bij Heintje van Drie, met wie hij verkering had. Volgens zijn zeggen zag hij de poldersloten snel vollopen, waarop hij afscheid van

zijn geliefde nam en snel op zijn doortrapper sprong richting Putten. Ternauwernood kon hij Nijkerk bereiken, want het tussenliggende traject van de Bunschoterweg lag lager dan Holk. De watersnood heeft echter niet verhinderd dat het tot een trouwdag kwam. Het huwelijk van Helmus en Heintje bleef kinderloos. Na heel wat jaren in de 'Suustroat' gewoond te hebben deden ze hun boerderij van de hand en gingen zij op het hoekje tegenover bosbad 'Klein Zwitserland' wonen.

Met mijn eigen ogen heb ik ook nog een souvenir van de watersnood ontdekt: Zo'n 15 jaar geleden werd ik als verhuizer ingeschakeld bij de ontruiming van de woning van wijlen Dirk Petersen aan de Leembruggerweg. Deze vrijgezel had een boerderijtje aan het gedeelte dat de polder inloopt, ten westen van de Waterweg. Toen ik daar kwam was hij al een aantal jaren overleden, maar in zijn testament had hij vastgelegd dat zijn huisgenoot Ot Vermeulen, die hij steevast 'de daghuurder' noemde, levenslang het vruchtgebruik van zijn boerderijtje zou hebben. Zo kon Ot nog een hele tijd daar blijven wonen. Deze kleine, kromgegroeide man was een zeer gewaardeerde buurtbewoner. Toen de bakker stopte met broodventen haalde hij het op voor de halve buurt. Menigmaal kwam ik hem onderweg tegen op zijn transportfiets. Hoewel hij zo afgelegen woonde had hij op deze wijze vrijwel dagelijks contact met mensen in zijn omgeving.

Zoals vermeld werd ik door de notaris bij de ontruiming van het huis ingeschakeld om de inboedel naar het 'Notarishuis' te Arnhem te vervoeren. De kasten op de heerd stonden er al van vóór 1916, de sporen van de watersnood waren nog zichtbaar: tot op tafelhoogte was het mooie, bruine eikenhout uitgebeten door het zoute zeewater en daardoor vaalgrijs van kleur. Zo hoog had het water dus gestaan. Alles ging mee naar Arnhem, inclusief het door houtworm vermolmde boerengereedschap. Kennelijk waren er geen erfgenamen of stelden die er geen belang in en wist de notaris niet beter te doen dan alles maar te laten veilen.

+++